

La sainteté reconnoît également cette même religion, retiré et attend encore en ce moment, le plus grand bien et le plus grand éclat de l'établissement du culte catholique en France, et de la profession particulière qu'en font les consuls de la république.

rechtsvormen voor religies/bestuur en beheer van lokale geloofsgemeenschappen

Le conseil général, après avoir reconnu, lui-même, tant pour le bien de la religion que pour le maintien de la tranquillité publique, ils ont convenus de ce qui suit :

ART. I. La religion catholique, apostolique et romaine, sera librement exercée en France. Son culte sera public, en se conformant aux règlements de police que le gouvernement jugera nécessaires pour le maintien d'une bonne police publique.

II. Il sera fait, par le saint-siège, de concert avec le gouvernement, une nouvelle circonscription des diocèses français.

III. Sa sainteté déclarera aux titulaires des évêchés français qu'elle attend d'eux, avec une pleine confiance, pour le bien de la paix et de l'unité, toute espèce de sacrifice, même celui de leurs sièges.

D'après cette exhortation, s'ils se refusoient à ce sacrifice commandé par le bien de l'Église, ils refusent néanmoins au saint-siège, et par conséquent au gouvernement, de leur confier la nouvelle circonscription nouvelle, de la manière suivante.

IV. Le premier consul de la république nommera, dans les trois mois qui suivront la publication de la bulle de sa sainteté, aux archevêchés et évêchés de la circonscription nouvelle. Sa sainteté confèrera l'insitution canonique suivant les formes établies par rapport à la France, avant le changement du gouvernement.

V. Les nominations aux évêchés qui vaqueront dans la suite, seront également faites par le premier consul ; et l'insitution canonique sera donnée par le saint-siège, en conformité de l'article précédent.

VI. Les évêques, avant d'entrer en fonctions, prêteront directement, entre les mains du premier consul ; le serment de fidélité qui étoit en usage avant le changement du gouvernement, exprimé dans les termes suivans :

« Je jure et promets à Dieu, sur les saints évangiles, de rendre obéissance et fidélité au gouvernement établi par la loi de la république française, et de n'entretenir aucune ligue, soit au-dehors, soit au-dedans, qui soit contraire à la tranquillité publique ; et si, dans mon diocèse, ou ailleurs, j'apprends qu'il se passe quelque chose

VII. Les ecclésiastiques du second ordre prêteront le même serment entre les mains des autorités civiles désignées par le gouvernement.

VIII. La formule de la prière suivante sera récitée à la fin de l'office divin, dans toutes les églises catholiques de France :

*Domine salvamur republicam ;
Domine, salvamur consules.*

IX. Les évêques feront une nouvelle circonscription des paroisses de leurs diocèses, qui n'aura d'effet qu'après le consentement du gouvernement.

X. Les évêques nommeront aux cures. Leur choix ne pourra tomber que sur des personnes agréées par le gouvernement.

XI. Les évêques pourront avoir un chapitre dans leur cathédrale, et un séminaire pour leur diocèse, sans que le gouvernement soit obligé à le donner.

XII. Toutes les églises métropolitaines, cathédrales, paroissiales, et autres non aliénées, nécessaires au culte, seront remises à la disposition des évêques.

XIII. Sa sainteté, pour le bien de la paix et l'heureux rétablissement de la religion catholique dans ce royaume, ne souffrira point que les troubles et les querelles entre les pasteurs des églises catholiques aliénées, et qu'en conséquence la propriété de ces mêmes biens, les droits et revenus y attachés, demeurent incommutables entre leurs mains ou celles de leurs ayant-cause.

XIV. Le gouvernement assurera un traitement convenable aux évêques et aux curés dont les diocèses et les paroisses seront compris dans la circonscription nouvelle.

XV. Le gouvernement prendra également des mesures pour que les catholiques français puissent, s'ils le veulent, faire en faveur des églises, des fondations.

XVI. Sa sainteté reconnoît dans le premier consul de la république française, les mêmes droits et prérogatives dont jouissoit près d'elle l'ancien gouvernement.

XVII. Il est convenu entre les parties contractantes que, dans le cas où quelqu'un des successeurs du premier consul actuel ne seroit pas catholique, les droits et prérogatives mentionnés dans l'article ci-dessus, et la nomination aux évêchés, seront réalisés par rapport à lui, par une nouvelle convention.

Les ratifications seront échangées à Paris dans l'espace de quarante jours.

Fait à Paris, le 26 Messidor de l'an 9 de la république française.

Signés Joseph Bonaparte, H. ...

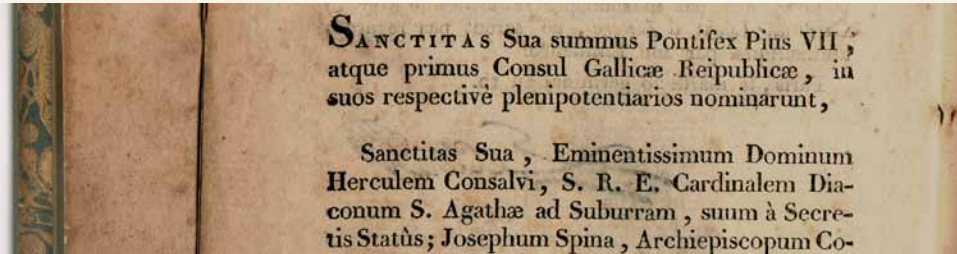
In het kader van de 200ste verjaardag van de Napoleontische kerkfabriekenwetgeving organiseert het **Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen (UCSIA)** in samenwerking met het **Centrum voor Religie en Recht** van de Vrije Universiteit te Amsterdam en de **Universiteit Antwerpen** de studiedag 'Rechtsvormen voor religies: bestuur en beheer van lokale geloofsgemeenschappen'.

Twee eeuwen geleden hield de overheid zich intensief bezig met de organisatie van religie. De wetgeving op de kerkfabrieken (30 december 1809), de beheersorganen bij katholieke parochies met rechtspersoonlijkheid, vormt daarvan een goed voorbeeld. Deze wetgeving bleef eeuwen vrijwel onveranderd en was gebaseerd op een duidelijke opvatting over de verhouding tussen Kerk en Staat.

De grote religieuze diversiteit in de samenleving vandaag en de ontwikkeling van nieuwe vormen van rechtspersoonlijkheid (zoals de vzw-wetgeving) maken het noodzakelijk deze oude eredienswetgeving te herbekijken. Daarenboven heeft de staatshervorming ingrijpende veranderingen opgeleverd. Vlaanderen heeft, als opvolger van de wetgeving van 1809, een eigen erediensdecreet.

Naast een historisch overzicht over de kerk-staat verhoudingen en de organisatie van religie gaat deze studiedag in op een reeks praktische vragen die vele verantwoordelijken en ambtsdragers zich stellen over het beheer en de organisatie van de lokale uitoefening van godsdienst of levensbeschouwing.

rechtsvormen voor
religies / bestuur en
beheer van lokale
geloofsgemeenschappen

- 09:00 Inschrijvingen en koffie
- 09:30 Welkom door Luc Braeckmans, academisch onderdirecteur UCSIA
- Vincent Viaene, Marie Curie fellow, Universiteit van Oxford en vrijwillig medewerker, KADOC, K.U.Leuven
- 09:45 *La Liberté comme en Belgique: semantiek en politiek in het Belgische erediensrecht*
- 10:30 **Erediensten in een federale staat: een verhaal van bos en bomen**
De opeenvolgende Belgische staatsvormingen hebben het juridische landschap inzake erediens-
sten niet eenvoudiger gemaakt. Sinds 2001 zijn de gewesten bevoegd inzake erediensbesturen,
maar de federale overheid blijft de bedienaren bezoldigen. Daarnaast zijn er nog gemeenschapsbe-
voegdheden, onder meer inzake onderwijs en media. Niet eenvoudig, maar kan het duidelijker? We
gaan op zoek naar alternatieve denkpijlers aan de hand van buitenlandse ervaringen, onder meer
vanuit Duitsland, Oostenrijk en Zuid-Afrika. Door de blik naar buiten te richten, begrijpen we ook
beter het landschap van het religierecht in eigen land.
- 11:15 Koffie
- 11:45 **Vrije en gelijke verkrijging van rechtspersoonlijkheid door geloofsgemeenschappen
in Nederland – wenselijk recht?**
Sinds 1853 bemoeit de Nederlandse overheid zich niet meer met het ontstaan van kerkgenoot-
schappen. Zij hebben – vanaf 1976 expliciet – rechtspersoonlijkheid zonder vormvereiste. Een
geloofsgemeenschap kan ook – in verband met de onduidelijke criteria voor de rechtsvorm
kerkgenootschap – de verenigings- of stichtingsvorm kiezen. Financiële en fiscale faciliteiten aan
geloofsgemeenschappen zijn in principe niet afhankelijk van de gekozen rechtsvorm. Wat zijn de
voor- en nadelen van dit systeem vanuit het perspectief van de gelijkheid en de vrijheid van
godsdienst?
- 12:30 Lunch
- T.J. Van der Ploeg, hoogleraar en expert rechtspersonenrecht, met name in de sfeer van religieuze organisaties, verantwoordelijk voor de cursus 'Geloofsgemeenschappen en Recht' aan de Vrije Universiteit Amsterdam, verbonden aan VU Centrum voor Religie en Recht

rechtsvormen voor
religies/bestuur en
beheer van lokale
geloofsgemeenschappen

SA Sainteté le souverain Pontife. Pie VII, et
le premier Consul de la République française,
ont nommé pour leurs plénipotentiaires res-
pectifs,
Sa Sainteté, son éminence monseigneur Her-
cule Consalvi, cardinal de la sainte église ro-
maine, diacre de Sainte-Agathe ad Suburram,
son secrétaire d'Etat; Joseph Spina, archevê-

EERSTE SESSIE | KEUZE 1

Adriaan Overbeeke, universitair docent Staatsrecht
Vrije Universiteit Amsterdam
en onderzoeker Universiteit Antwerpen
Victoria Verlinden, onderzoeker Faculteit Rechten
Universiteit Antwerpen

14:00

Intern-religieuze organisatie en de door de overheid vastgestelde structuur van het eredienstenbestuur – harmonie of spanning?

Sinds de Franse 19de-eeuwse wetgeving ontstonden verschillende rechtsvormen ten behoeve van het beheer van de materiële aspecten van de lokale eredienstuitoefening. Die – ondertussen geactualiseerde – rechtsvormen staan apart van maar zijn tegelijkertijd ook gekoppeld aan de intern-religieuze structuur van de eredienst. Dit gaat niet alleen op voor de eredienstbesturen *sensu stricto* (de kerkfabrieken), maar ook voor bv. de vereniging zonder winstoogmerk. Daardoor kunnen er spanningen ontstaan tussen de regels voor deze rechtsvormen en de regeling van de intern-religieuze structuur. De vraag rijst in welke mate de overheid de interne regels van een eredienst kan 'overrulen', onder meer vanuit het perspectief van grondrechten en van wetgevingskwaliteit. ■ einde: 15.00 uur

EERSTE SESSIE | KEUZE 2

Frank Judo, advocaat bij de balie te Brussel
(Liedekerke advocaten),
docent Koninklijke Militaire School
en vrijwillig wetenschappelijk medewerker,
Instituut voor Constitutioneel Recht, K.U.Leuven

14:00

De pastoraal van het lappendeken

Evoluerende religieuze praktijk versus traditionele territoriale grenzen

Vroeger was alles duidelijker: wie in een dorp woonde, woonde ook in een parochie en hoorde daarbij. Zo eenvoudig is het vandaag absoluut niet meer. Mensen gaan op zoek naar een parochie die bij hen past. Binnen een parochie kan rekening gehouden worden met verschillende gevoeligheden. Zeker in de grootstad rijst de vraag hoe kan worden omgegaan met religieuze, liturgische en taalkundige diversiteit. In de praktijk groeien daarvoor oplossingen, maar het recht heeft soms moeite om te volgen. Hoe geven we op een juridisch correcte wijze vorm aan het co-gebruik van een kerkgebouw door twee religieuze gemeenschappen? Kan dit ook gebeuren tussen twee erkende religies, of tussen een erkende religie en een niet-erkende religie? Is het gebruik van een kerk door een anderstalige gemeenschap een uiting van louter gedogen (tolerantie) of moet het ook op papier worden vastgelegd? ■ einde: 15.00 uur

rechtsvormen voor
religies / bestuur en
beheer van lokale
geloofsgemeenschappen

TITRE PREMIER.

Dispositions générales pour toutes les communions protestantes.

ART. I. Nul ne pourra exercer les fonctions du culte, s'il n'est Français.

II. Les églises protestantes, ni leurs ministres, ne pourront avoir des relations avec aucune puissance ni autorité étrangère.

III. Les pasteurs et ministres des diverses communions protestantes prieront et feront prier, dans la récitation de leurs

PROGRAMMA

Namiddag: deelsessies

In de namiddag kunnen de deelnemers telkens één van twee aangeboden deelsessies bijwonen. Deze sessies worden uitgewerkt als interactieve bijeenkomsten. In deze sessies introduceren de moderatoren enkele deelthema's via bv. concrete casussen en zoeken ze samen met de deelnemers naar een gepaste juridische oplossing of naar de mogelijke problemen.

TWEDE SESSIE | KEUZE 1

Fernand Keuleneer, advocaat bij de balie te Brussel (KS4V advocaten)

15:15

Spanning tussen vzw's en kerkbestuur

In tal van parochies en kerkgemeenten bestaat een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid (de kerkfabriek) naast een of meerdere privaatrechtelijke entiteiten (vzw). Hoe is de verhouding tussen kerkfabriek en vzw geregeld? Welke entiteit mag welke activiteiten ontplooiën, en hoe worden het parochiaal vermogen en de verworven inkomsten aan elk van beide entiteiten toebedeeld? En last but not least, wat schrijft het kerkelijk recht in deze voor, en door welke juridische technieken kan de naleving van het kerkelijk recht bewerkstelligd worden? ■ einde: 16.15 uur

TWEDE SESSIE | KEUZE 2

Patrick De Pooter, coördinator/ departementshoofd
Departementen Spiritualiteit en Onderzoek, IICr Gent

15:15

Le plat pays avec des cathédrales pour uniques montagnes et de noirs clochers comme mâts de cocagne (...)

Enkele canoniek- en administratiefrechtelijke vragen rond het gebruik van het kerkgebouw

Wie is de eigenaar van de parochiekerk?

Mag een moslimorganisatie gebruik maken van een parochiekerk voor een vergadering?

Kan een occasionele protestantse viering in de parochiekerk plaatsvinden?

Mogen in een multiculturele samenleving de klokken nog in de kerstnacht geluid worden?

Kunnen asielzoekers een kerkgebouw 'bezetten'?

Welke zijn de rechten en plichten van de kerkfabriek dienaangaande?

En hoe ver reikt het politierecht van de pastoor in 'zijn' kerk? ■ einde: 16.15 uur

16:20

Introductie slotlezing door Adriaan Overbeeke

Ward Kennes, Vlaams volksvertegenwoordiger
en deskundige in canoniek recht en eredienstbeleid

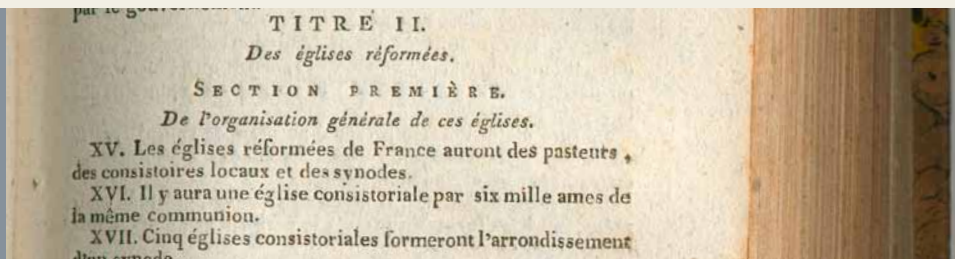
16:25

Plenaire slotlezing

17:00

Einde

rechtsvormen voor
religies/bestuur en
beheer van lokale
geloofsgemeenschappen

PRAKTISCHE INFORMATIE

DOELGROEP Academici (zowel uit juridische faculteiten als uit de kerkrechtelijke hoek, (professionele/vrijwillige) medewerkers, bestuurders, verantwoordelijken en onderzoekers binnen de verschillende erkende erediensten en levensbeschouwingen evenals politici en hun medewerkers (Kamer en Senaat, Vlaams Parlement), ambtenaren in de gemeente- en provinciebesturen

DATUM Donderdag 3 december 2009
09:30 uur – 17:00 uur (onthaal vanaf 09:00 uur)

PLAATS Universiteit Antwerpen · Stadscampus
Grauwzusters
Lange Sint-Annastraat 7
2000 Antwerpen

Wegbeschrijving op:

http://www.ucsia.org/main.aspx?c=*UCSIA2&n=70180&ct=66437

rechtsvormen voor
religies / bestuur en
beheer van lokale
geloofsgemeenschappen

PRAKTISCHE INFORMATIE

INSCHRIJVINGSMODALITEITEN

U kan zich inschrijven voor deze studiedag door het *inschrijvingsformulier* [link] in te vullen en terug te sturen, faxen of e-mailen naar:

UCSIA | Marijke Celis · Prinsstraat 14 · 2000 Antwerpen
marijke.celis@ua.ac.be
Fax: 03 707 09 31
Tel: 03 265 49 60

INSCHRIJVINGSGELD

35 euro per deelnemer (broodjeslunch en documentatiemap inbegrepen).

Alle deelnemers aan de studiedag ontvangen ter plaatse het najaarsnummer van het tijdschrift *Recht, Religie en Samenleving* (2009, 2) met de teksten van de 3 plenaire lezingen.

Ze krijgen eveneens een eenmalige korting van 50% voor een abonnement op jaargang 2010 van dit tijdschrift (meer informatie: <http://uitgeverij.larcier.com/revues/rrs/>).

Na elektronische bevestiging van uw deelname, kan u het gevraagde inschrijvingsgeld storten op volgend rekeningnummer:

735-0071492-88

IBAN: BE56 7350 0714 9288

UCSIA

BIC: KREDBEBB

Prinsstraat 14
2000 Antwerpen

Bank: KBC BANK NV

Met vermelding: UCSIA rechtsvormen voor religies + naam en voornaam deelnemer(s)

INLICHTINGEN

Sara Mels
sara.mels@ua.ac.be
tel.: 03 265 45 99
www.ucsia.org

rechtsvormen voor
religies / bestuur en
beheer van lokale
geloofsgemeenschappen

